SPROGLIG OPMÆRKSOMHED I DET TYSKE MINDRETAL

Foredragsrække nabosprog KursKultur 2.0.

Camilla Franziska Hansen cfha@ucsyd.dk

U C
S Y D

AGENDA

- Hvad er sproglig opmærksomhed og hvorfor er det vigtigt?
- Sproglig opmærksomhed som refleksion og udvikling
- Pædagogers habitus som vigtig brik i det sprogpædagogiske arbejde
- Foreløbige resultater

SPROGLIG OPMÆRKSOMHED

Sproglig opmærksomhed er en aktiv proces, hvor man mere eller mindre intentionelt retter sin opmærksomhed mod sproget (Laursen & Holm (2010).

Sproglig opmærksomhed forudsætter eksplicit viden om sprog og en opmærksomhed om og sensitivitet ift. sprogindlæring, sprogundervisning og sprogbrug (min oversættelse: Association for Language Awareness 2017).

For pædagoger og lærere, der arbejder i flersprogede miljøer, er det væsentligt at have kendskab til grundlæggende aspekter ved flersprogethed og have viden om, hvordan man støtter tosprogede/ flersprogede børn i deres sprogtilegnelse (min oversættelse: Garcia & Wei 2008:387).

SPROGLIG OPMÆRKSOMHED

1. Det handler om refleksion over sprog
2. Det handler om viden om sprog
3. Det er noget både pædagoger og børn har gavn af

Hypotese: Jo større sproglig opmærksomhed pædagogen er i besiddelse af desto større vil den sproglige opmærksomhed hos børnene være.

Sproglig opmærksomhed er nødvendig for at input bliver til intake.

SPROGLIG OPMÆRKSOMHED SOM REFLEKSION OG UDVIKLING: ET EKSEMPEL

- Deltagere fra 10 børnehaver i det tyske mindretal arbejder sammen med forskere og undervisere fra UC SYD.
- Det tyske mindretals børnehaver er klassiske eksempler på immersionsbørnehaver.
- Størstedelen af børnene har ikke tysk som deres modersmål, selvom tysk er ”institutionssproget”.
- Forløb: workshops med fagligt og teoretisk indhold og mulighed for sparring og refleksion.

AKTIONSLÆRING

Pædagogerne vælger en sprogrelateret udfordring, som de ønsker at arbejde med.

Pædagogerne planlægger aktioner, der kan afhjælpe udfordringen og sætter konkrete mål for hvad de ønsker at opnå.

Pædagogerne gennemfører aktionerne og reflekterer, analyserer og evaluerer sammen med forskere og underviser over, hvorvidt de opstillede mål er nået.

Nye, reviderede aktioner sættes evt. i gang.

MÅL FOR PROJEKTET

- Skabe et rum til refleksion over ens sprogpædagogiske praksis
- Initiere, diskutere og perspektivere refleksioner (fagligt, teoretisk og praktisk)
- Fremme udviklingen i den sprogpædagogiske praksis gennem refleksion
- Formidling af grundlæggende teoretisk viden om sprog
- Forudsætter engagement og forandringsvillighed og at man som pædagog ser sig selv som den centrale motor for denne forandring.
- Børnenes sprogglæde, sprognysgerrighed og sproglyst i centrum.

ARBEJDET MED PÆDAGOGERNES HABITUS SOM CENTRALT ASPEKT

Fokus på pædagogens indre liv, dvs. ”de komplekse tanke- og beslutningsprocesser og den eksplicitte og implicitte viden, holdninger og erfaring, som styrer den daglige praksis”.

Pædagogens viden, holdninger og erfaringer til sprog er påvirket af en lang række faktorer:

1) egen læringsproces som sprogelev
2) den professionelle uddannelse og efteruddannelse, som vedkommende har gennemgået
3) eksterne forhold som officielle krav fra læreplaner, tidsrammer og økonomi
4) forventninger fra ledelse, børn, forældre og kollegaer
5) løbende erfaringsophobning fra egen praksis og refleksion over denne

(frit fra Daryai-Hansen et al 2017)

SPØRGSMÅL TIL PÆDAGOGERNE

- Hvad har motiveret dig til at blive (sprog)pædagog?
- Hvad gør rollen som (sprog)pædagog spændende for dig?
- Hvad betyder sprog for dig?
- Hvad var din bedste oplevelse som sprogelev?
- Hvad var din værste oplevelse som sprogelev?
- Hvilke af dine sproglærere lærte du mest/mindst af?
- Hvordan har dine erfaringer haft betydning for din praksis?

(frit fra Henriksen et al. 2020)

SPROGPORTRÆTTER

(Daugaard et al. 2018)

Hvad taler du med far/mor/mormor/farmor etc.?
Hvad taler du med din bedste ven?
Hvad taler du med dit kæledyr/tøjdyr?
Hvor har I været på ferie?
Når du drømmer, hvilket sprog, drømmer du i?

EKSEMPLER PÅ AKTIONER

BABYSPROG

SPROGSOFA

SAMARBEJDE

ORDFORRÅD I KONTEKST

HÅNDDUKKER

FORELØBIGE RESULTATER

Sprog går fra at være et baggrundstæppe til at være i centrum af det pædagogiske arbejde.

Refleksion om sprog i den pædagogiske dagligdag: Fra noget man bare gør, til noget man gør bevidst (fra viden-i-praksis til refleksion-i-praksis (Schön 2013).

De involverede pædagoger fungerer som fyrtårne, der inspirerer deres kollegaer.

Sparring på tværs af børnehaver giver nye ideer.

LITTERATUR

Daryai-Hansen, Petra og Henriksen, Birgit (2017): Lærerkognition som centralt udgangspunkt for lærernes praksisnære professionsudvikling– en ny efteruddannelsesmodel. I *Studier for Læreruddannelse og –profession*. Årg. 2, nr. 2.

Daugaard, Line Møller; Østergaard, Winnie; Ladegaard, Uffe; Wulff, Lone; Orluf, Birgit; Laursen, Helle Pia (2018): *Literacy og andetsprog i udskolingen: Ni forløb fra Tegn på sprog*. Københavns Professionshøjskole.

Henriksen, Birgit; Fernandez, Susana; Andersen, Leth Hanne og Fristrup, Dorte (2020): *Hvorfor gør jeg det jeg gør? Refleksionshåndbog for sproglærere*. Samfundslitteratur.

Schön, Donald (2013): *Uddannelse af den reflekterende praktiker. Tiltag til en ny udformning af undervisning og læring for professionelle*. København: Klim.

TAK FOR JERES OPMÆRKSOMHED!